

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI MA'NAVIY AXLOQ - TARBIYASIDA SHAKLLANTIRISH

Ongarbaeva Ruza

Sherniyazova Nelufar

*Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika
instituti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
2-kurs talabalari*

Annotatsiya. Ushbu maqolamda tarbiyaning jamiyatimizdagi ahamiyati eng muhim muammolari, boshlang'ich sinflarda dars o'tish jarayonlarida o'quvchilarni ma'naviy – axloqiy tarbiyalashdagi vazifalari, ularni ma'naviy axloq-tarbiyasida shakllantirishning o'ziga xos fazilatlari va mohiyati haqida to'xtab o'tilgan.

Kalit so'zlar: Tarbiya, jamiyat, qadriyatlar, ma'naviyat, odob axloq, milliy madaniyat,.

Tarbiya- ma'naviy manbalar va hozirgi zamon talablari va ehtiyojlarini nazarda tutgan holda o'qituvchining o'quvchi bilan, tarbiyachining tarbiyalanuvchi bilan aniq bir maqsadga qaratilgan o'zaro ommaviy va nazariy muloqoti hisoblanadi. Tarbiya har qanday jamiyat va har qanday mamlakat hayotida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Yosh avlodning, ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchikarining ma'naviy-axloqiy tarbiyasiga alohida e'tibor berilishi zarur. O'zbekiston mustaqillikka erishgach, tarbiya va unga bog'liq jarayonlarga yangi hamda sog'lom pedagogik tafakkurga tayangan holda yondashuv qaror topa boshladi. Tarbiyaning milliyligiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Buning uchun xalq pedagogikasi boyliklari, xalqimizdan chiqqan mutafakkirlarining pedagogik qarashlari sinchkovlik bilan o'rganilmoqda.

Tarbiyaning eng muhim muammolari qatorida yoshlarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash masalalari ham jiddiy tashvish uyg'otmoqda. Nimani o'rgatish va qanday tarbiyalash, bolani Vatanga muhabbat, o'z milliy madaniyati, o'z xalqining o'ziga xosligi, an'alarini qanday o'rgatish kerak? degan savollarni o'z-o'zimizga berishimiz kerak. Suxomlinskiyning ta'kidlashisha: "Maxsus soha tarbiyaviy ish-bolalar, o'smirlar, yoshlarni eng katta muammolardan biri - qalb bo'shlig'i, ma'naviyat etishmasligidan himoya qilish ... " Haqiqatdan ham, bolalik - bu ajoyib mamlakat. Uning taassurotlari umr bo'yi qoladi. Ma'naviy qadriyatlarni tarbiyalashning ijtimoiy ahamiyati bolalar zamon taqozosi bilan, chunki uning kelajagi jamiyat ma'naviyatiga bog'liq. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining axloqiy va ma'naviy qadriyatlardan kelib chiqib, bolalarda madaniyat, san'at bilan uzluksiz muloqotda bo'lish, yangi narsalarni o'rganishga intilishni shakllantirishni o'zining asosiy vazifasini belgilab olish kerak.

O'qituvchilarning vazifasi nafaqat o'quvchilarni chuqur va mustahkam bilim bilan qurollantirish, balki maktab o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy fazilatlarni,

vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish, turli ma'lumot manbalaridan mustaqil foydalanish kabilar kiradi. Yosh avlodni ma'naviy- axloqiy tarbiyasini shakllantirishda milliy umuminsoniy qadriyatlar va milliy madaniyatimizni asoslarini e'tiborga olib, ta'lim-tarbiya mazmunini va milliy mafkurani shakllantirib borish imkoniyatlari yaratilmoqda. Bugungi xalq og'zaki ijodi, pedagogikasi, mutafakkir, ma'rifatparvar pedagog va olimlarning tarbiyaga odob-axloqqa doir g'oyalarni o'rgatib komil insonni ishlari amalga oshmoqda. Chunki, "Kelajak bugundan boshlanadi"- deydi dono xalqimiz. Mustaqil Respublikamizda milliy-madaniyatimizni o'ziga xosligini tiklash, umumta'lim maktablarida o'qituvchilarni badiiy, axloq-tarbiyalash va kamol topish hozirgi kunning dolzarb vazifalardan biridir. O'quvchilarni axloqiy tarbiyalashning asosiy vazifalariga quyidagilar kiradi:

- 1) o'quvchilarda axloqiy his-tuyg'ular va xatti-harakatlarni tarbiyalash;
- 2) xulq madaniyati va ijobiy his-tuyg'ularni tarbiyalash;
- 3) axloqiy xulq-atvor ko'nikmalarini shakllantirish.

Xulosa qilib shuni aytishim joizki, jamiyat ma'naviyatining o'sishi qadriyatlardan keng foydalanish uchun shart-sharoitlarni yaratib, qadriyatlarni yanada rivojlantirishga zamin hozirlaydi. Yosh avlod dunyoqarashining shakllanishida ta'lim muassasalarida, ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qitilishida ma'naviy-axloqiga alohida e'tibor berish muhim rol o'ynaydi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini odob-axloq qoidalari va ma'naviy-axloqiy tarbiyalarni dars o'tish jarayonlarida muntazam berish bo'rish kerakliklarini doimo yodda tutishimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. B. Xodjayev. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. Darslik. - T.: «Sanostandart» nashriyoti, 2017-y.
2. O.Musurmonova. "O'quvchilarning ma'naviy madaniyatini shakllantirish". - T.: 1993-y.
3. O.Tursunov, S. Jamalov. "Yoshlar tarbiyasida qadriyatlarimizning roli". - T.: "Sharq". 2000- y.